

Üstadımızın sık kullandığı "ispat edildi, ispat etmişim ki" gibi tabirleri nasıl anlamalıyız? Buradaki ispat bilimsel mi, mantıksal mı, felsefi mi?..

Risale-i Nurların maksadı, Allah'ın varlığını ve birliğini ve isimlerinin kâinat üstünde tecellilerini insanlara talim edip ispat etmek ve ondan sonra da insanları ibadete davet etmektir. Bu maksadını tahakkuk ettirmek için de kâinattan bir takım deliller serdediyor. Bu delilleri takdim ederken de her kesim insanın anlayacağı bir sadelik ve basitlikte umumi ve anlaşılır şeyleri öne sürüyor. Yoksa gizli ve anlaşılması zor fenni şeylerden bahsetse, maksat ikinci plana maksada işaret etmek için getirilen deliller ise birinci plana geçerdi ki bu irşat ve hitabet ilmüne zıt bir durum olurdu ki bu belagete uygun değildir.

Üstad Hazretlerin ifadesi ile "**delil müddeadan hafi olmamalıdır.**" Yani tevhidi ispat etmek için getirilen delil, tevhidden ziyade izaha muhtaç olmamalıdır. Delil açık, basit ve sade olursa herkes istifade eder, ama kapalı ve bilimsel olursa sadece bilim insanları o delilden faydalanır, ekser avam insanlar ondan faydalanamaz. Burada önemli olan delilin kendisi değil, delilin ispat ettiği netice ve insanların bunu anlamasıdır.

Risale-i Nurların üslubuna dikkatle bakıldığı zaman, herkesin anlayacağı basit ve zahir delilleri gösterir, ince, anlaşılması zor delillere ise karine, yani ip uçları ile işaret eder. Yani çoğunluğu oluşturan muhatap kitlenin zihni seviyesine, yani avama göre hitap ediyor, çoğunluğun dışında azınlık olan ehli ilme ise karine ile hitap ediyor.

İnsanların ekserisi avam olduğu için, gayeyi ispat için getirilen delillerin, avamın anlayacağı basitlik ve sadelik içinde olması gerekir. Yoksa gaye zahir iken gayeyi ispat etmek için getirilen deliller hafi ve karmaşık olursa, faydadan çok zarar vermiş oluruz.

Üstad Hazretleri de aynı şekilde Kur'an'ın metodu olan delillerin herkesin anlayacağı kadar zahir ve basit olması yolunu takip ediyor. Yani tevhide getirilen deliller zahir ve açık olmak zorunda, bilimsel olması gerekmez.

Mesela, kâinatta intizamın ispat edilmesi için ille de nötron ve protondan bahsetmek gerekmiyor, güneşin her gün aynı şekilde doğması yıldızların yerli yerinde olmaları çiçeklerin o güzel yüzleri de intizama işaret ediyor.

Özet olarak, Risale-i Nurlar bilimsel bir fen kitabı değil, iman ve tevhidi ispat etmeye çalışan dini ve felsefi bir kitaptır. Din ve felsefede ise deney ve bilimsel metotlar değil akli ve mantıki metotlar hakimdir, getirilen delillerde akli ve

---

mantıkidir.

Zaten din ile bilimin kulvarları ve sahaları aynı değil ki mukayese edilsin. Din maddeden sadece maneviyatı ispat etmek noktasında faydalanır, yoksa maddenin bizzat metot ve yöntemleri ile ilgilenmez. *Bilim fiziktir, din metafiziktir.* Metafizik ise bilimin sahasına girmez. Yani ahireti ispat etmek için deneysel bir yolla cennetten toprak alıp laboratuara götüremezsin. Ancak akli ve mantıki metotlarla cennetin varlığı kati olarak ispat edilebilir.